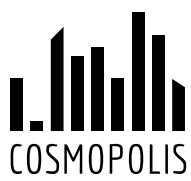

ROSA KWON EASTON

BIELÁ
MORUŠA

COSMOPOLIS

BIELA MORUŠA

ROSA KWON EASTON

Preklad: Zuzana Vajdičková

ROSA KWON EASTON
BIELA MORUŠA

Vydala GRADA Slovakia s.r.o. pod značkou Cosmopolis
Moskovská 29, 811 08 Bratislava 1
www.grada.sk
Tel.: +421 2 556 451 89
ako svoju 404. publikáciu.

White mulberry, vydané vydavateľstvom Lake Union Publishing, Seattle v roku 2024,
preložila do slovenčiny Zuzana Vajdičková.
Jazyková redakcia Martina Vannayová
Obálka Alicia Tatone
Grafická úprava a sazba Zuzana Ondrovičová
Zodpovedný redaktor Tomáš Hájek

Copyright: © Rosa Kwon Easton, 2024
Vydanie 1., 2026
Počet strán 296
Tlač Finidr, s.r.o.

Slovak edition © GRADA Slovakia, s.r.o., 2026
Translation © Zuzana Vajdičková, 2026
Cover design © Alicia Tatone

Cover image: ©naoki goffi / Shutterstock; ©enviromantic / Getty
This edition is made possible under a license arrangement originating with Amazon
Publishing, www.apub.com, in collaboration with Kristin Olson Literary Agency s.r.o

Upozornenie pre čitateľov a používateľov tejto knihy

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto tlačenej či elektronickej knihy nesmie byť reprodukovaná a šírená v papierovej, elektronickej či inej podobe bez predchádzajúceho písomného súhlasu nakladateľa. Neoprávnené použitie tejto knihy bude trestne stíhané. Automatizovaná analýza textov alebo údajov v zmysle článku 4 smernice 2019/790/EÚ a použitia tejto knihy na tréningovanie AI sú bez súhlasu nositeľa práv zakázané.

ISBN 978-80-8305-235-2 (ePub)
ISBN 978-80-8305-234-5 (pdf)
ISBN 978-80-8305-233-8 (print)

Mojej rodine

*Mladosť nevrátiš
Som oblečená v bielom
Budem žiť pokorne
Mijong*

PRVÁ ČASŤ

provincia Pchjongan, Severná Kórea

1928

PRVÁ KAPITOLA

August 1928

Na dvore pražilo popoludňajšie slnko a jediný morušovník tu clonil nevelký domec pred letnou horúčavou. Za lesklými, žilnatými listami stromu sedela na svojom konári Mijong a pohľadom kížala po slamených strechách gazdovstiev, roztrúsených po dedine. Keď sa s natiahnutým krkom obzerala po sladkých bobuliach, všimla si pod sebou pohyb. Popri zadnom múre domu sa prechádzal neznámy muž v béžovej rovnošate a čižmách. Keď zbadal jej staršiu, nevlastnú sestru Pobä, ktorá práve krmila sliepky tekvicovými šupkami, ako na povel zastal.

Mijong zmeravela a zaryla nechty do hrubej, šupinatej kôry. Aj na trhu raz videla mladých mužov, ako na jej sestru uprene hľadia – akoby chceli, aby im patrila. Kým sa Pobä červenala, Mijong im rázne zatasila výhľad. Narodila sa v roku draka, odhodlaná bojovať, aj keď mala len jedenásť rokov. Uškvarila by každého nepriateľa ohnivým dychom a rozmliaždila chvostom.

Neznámy sa ovieval čiapkou. Že by to bol japonský vojak? Jedného videla na stanici v Pchjongjangu, ako chudobnému pouličnému predavačovi potiahol vrecúško horúcich gaštanov. Čo ak si obzerá ich dom, aby ho potom vykradol? Otec vravel, že keď Japonci pred takmer dvadsiatimi rokmi obsadili Kóreu, obrali jeho rodičov o gazdovstvo, takže všetko bolo možné. Keby tu bol otec, ten by si naňho posvietil. Lenže otec ich príde pozrieť až o mesiac. Mal dom vo vedľajšej dedine, vzdialenej dve hodiny chôdze, a staral sa o prvú ženu a ďalších nevlastných súrodencov Mijong.

Mijong sa začala obzerať po matke. Kužeľ jej slamenáka zahliadla v záhrade, kde pri jačmenisku oberala žlté melóny čhamö. Aj ona si musela neznámeho všimnúť, lebo keď pozrela smerom k domu, vystrela chrbát, oprášila si ruky a krívajúc sa vybrala za ním. Chorú nohu pritom ťahala za sebou ako vrece prosa.

Mijong prižmúrila oči, aby sa mužovi lepšie prizrela, no rozoznala iba fúzy a niekoľko nejasných znakov na jeho košeli. V ušiach jej znelo matkino večné napomínanie, nech poriadne otvorí oči, aby vyzerali väčšie. Aj keď prvá časť jej mena, *mi*, znamená „krása“, matka tvrdila, že má oči priveľmi blízko seba a jej pleť je príliš hnedá. Mijong túžila byť skôr *jong*, teda „odvážna“, podľa druhej časti svojho mena.

Na rozdiel od Mijong bola pätnásťročná Pobä vysoká a mala okrúhlu, bledú tvár, čo podľa matkiných slov jedného dňa rozkvitne do krásy. Bola nevlastnou sestrou Mijong z matkinho prvého manželstva a očividne tá krajšia. Mijong na výzore nezáležalo. Chcela hlavne behať a liezť po svojom oblúbenom strome. Keď sa šplhala po jeho hrubom kmeni a liezla po jeho pevných konároch, cítila sa slobodná a silná. Skrytá za bujným zeleným lístím mohla pred všetkým utiecť a snívať. Jeho bobule boli biele a sladké, nie ako tie červené, kyslé bobule iných morušovníkov v osade. Tento strom bol iný, tak ako ona.

Z myšlienok ju vytrhol matkin tenký hlas. „Jobosejo. Dobrý deň. Môžem vám nejako pomôcť?“

Zaskočený muž sa otočil na matku. „Som z elektrární,“ povedal po kórejsky.

Mijong odľahlo, keď namiesto sekanej japončiny, ktorú sa učila v škole, počula svoj materinský jazyk. Ale aj tak mohol byť Japonec. Otec vrazil, že veľa z nich vie plynule kórejsky.

Matka sa zahľadela na muža a vreckovkou si pretrela spotenú tvár. „Ach, áno, gazda No spomínal, že sa dnes možno zastavíte. Čo myslíte, kedy nám zavedú elektrinu?“

„To neviem,“ povedal muž. „Robím len merania kvôli káblom, potom ich dám šéfovi.“

Pobä odišla k studni a stratila sa im z dohľadu. Mijong si uľavene vydýchla, že nebude neznámemu na očiach.

Matka a muž pokračovali v rozhovore, no Mijong viac nepočúvala. Keby tak mali elektrinu! Jej spolužiačka sa raz chválila, ako si pod žiarivými svetlami na nočnom trhu v Pchjongjangu kupovala cukríky. Tak veľmi túžila vidieť tú nádheru na vlastné oči. Predstavovala si, ako si, schúlená do kľbka, číta pri svetle lampy namiesto chabej sviečky.

Na svojom strome snívala Mijong o inej budúcnosti, o takej, v ktorej by mohla chodiť do školy, koľko by chcela, tak ako chlapci, a jedného dňa by z nej bola učiteľka. Nemusela by celý čas počúvať rodičov, pomáhať v domácnosti a čakať na ženícha ako ostatné dievčatá v dedine. Mohla by byť sama sebou.

Z rojčenia ju vytrhlo matkino volanie „Mijong-a! Poď upratať hosťovskú.“ Matka a neznámy muž vošli do domu.

Vzrušenie z elektriny opadlo a Mijong sa znovu zmocnil nepokoj. V penzióne teraz nemali iných hostí, takže izba bude určite pre toho muža, čo sa na Pobä pozeral pohľadom, ktorému Mijong nedôverovala. Pozrela nadol, či je vzduch čistý, potom zliezla a bežala varovať sestru.

Keď zlatá obloha zružovela a spiečky boli zahnané v kuríne, Pobä sa vrátila domov umyť riad. Mijong ju varovala, aby sa držala preč čo najdlhšie, lebo dúfala, že neznámy medzitým odíde. Sama zatiaľ na matkin príkaz vydrhla hosťovskú izbu a pomohla s večerou. Matka búchala hrncami a panvicami hlasnejšie ako inokedy. Keď za nimi prišla Pobä do kuchyne, matka im oznámila: „Dnes večer máme hostä. Robí pre elektrárne a ráno musí niečo dokončiť.“

Mijong ustrnula a s Pobä si vymenili pohľady.

„Volá sa Čong adžossi,“ povedala matka, čiže pán Čong.

Napätie v pleciach Mijong trochu poľavilo, keď počula, že muž má kórejské meno.

„A bude s nami večerať.“

Mijong aj Pobä naraz spadla sánka. Hostia väčšinou nejedávali s rodinou. Matka ho asi čakala, pretože sa pustila chystať hotovú hostinu. Z ničoho nič sa v kuchyni zjavili sušené sardely, čerstvá treska a biela ryža. Obvykle mávali na večeru vajcia, polievku z fermentovaných sójových bôbov s tofu a zeleninou alebo ovocím, čo si vypestovali na nevelkom pozemku.

Matka starostlivo prestrela na nízky lakovaný stôl. Drdol na záhlaví mala upevnený drevenou ihlicou pinjo. Jej vráskavá, spálená tvár pripomínala tvrdú, popraskanú pôdu, ktorú obrábala. Mala tridsaťtri rokov, no vyzerala staršie. Cez plece mala prehodenú špinavú utierku. Pobä v ten večer vyzerala veľmi pekne. Matka jej totiž nakázala, aby sa učesala a obliekla si čistý hanbok. Mijong matka nepovedala nič, a tak bola rada, že sa nemusí prezliekať.

Pán Čong sedel s prekríženými nohami na voskovanvej žltej ondoľovej podlahe, ktorá už bola uprostred zošúchaná a na spojoch sa odlupovala. Pri stene stál otlčený bielizník, kam matka každé ráno odkladala svoju posteľnú bielizeň. Blikajúca petrolejka vrhala na prázdne steny tieňové obrysy postáv. Mijong milovala túto časť večera, keď si splnila povinnosti a chystala sa naplniť si žalúdok, prázdny už od poludnia, pretože na obed mávali len riedku krúповú kašu. Jej škŕkajúce brucho sa nevedelo dočkať dnešnej hostiny.

Vo veľkej mise sa parilo z ryže a uprostred nízkeho stola bublala v hlinenáku ttukpägi pikantná dusená treska. Hlavný chod obklopovali bohaté prílohy v žiarivých farbách, ako kimčchi z mladých redkoviek, smažené tofu a špenát so sezamom. Matka uvarila dokonca aj osviežujúcu špecialitu, studený, kyslý hovädzí vývar s pohánkovými rezancami mul nängmjon.

„Pobä, nalej adžossimu trochu makkolli,“ prikázala matka.

Pobä, sediaci na bosých päťách, oboma rukami opatrne naliala hostovi mútne ryžové víno. Sklopila zrak a ani sa naňho nepozrela, ako sa to patrilo dievčatám v prítomnosti starších, hoci vyzeral mladšie ako jej otec.

Pán Čong mal špinavé, polámané nechty a na sebe nohavice padži s dierou na kolene a čogori s rozstrapkanými rukávami, do ktorých sa prezliekol z ufúľanej rovnošaty. Hodil do seba ryžové víno, mľaskol a široko sa usmial na Pobä. Musel byť niečím výnimočný, pretože ten alkoholický nápoj nalievala matka vždy len otcovi, keď sa zastavil, aby im priniesol soľ, zemiaky a iné potreby.

Keď mu Pobä naliala druhýkrát, znovu sa im s Mijong stretli pohľady. *Prečo je ten muž taký dôležitý?*

„Musíte sa vedieť obracať, keď sa vám u Japoncov podarilo zohnať prácu,“ povedala matka a prisunula k nemu prílohy. „Vaša žena musí mať radosť.“

„Čipsaram je rada, že mám robotu, ale aj tak si myslí, že by mi tí podliaci mali platiť lepšie.“ Svoju ženu nazval gazdinou, čo bol bežný výraz pre vydaté ženy.

Matka zvesila plecيا, akoby ju tá odpoveď nepotešila. Rýchlo nabrala do čistej misky trochu dusenej ryby a postavila ju pred hostä.

„Nenávidím Japoncov,“ povedal pán Čong, prežívajúc s otvorenými ústami, „ale keby som pre nich nerobil, nemám peniaze. Môj mladší brat musel odísť do Japonska, lebo tu prišiel o prácu. Našiel si dobré miesto, ale je ďaleko.“

„A čo robí?“ vyzvedala matka s nadvihnutým obočím.

„Tiež je elektrikár.“

„Naozaj?“ zatahla matka. „Japonsko musí byť bohatá krajina, keď si môže dovoliť prijať toľko Kórejčanov a dať im prácu.“

„To hej, nezarába tam zle. Ale nemá ženu, čo by sa oňho starala.“

Matka rýchlo zodvihla lyžicu, čo jej vypadla z ruky.

„Ešte aj meno si zmenil na Haramoto.“ Pán Čong sa poklepal po hrudi na mieste, kde mal vyšíť meno na rovnošate, čo mal na sebe predtým. „Ja mám aspoň svoje meno. V Japonsku si niektorí Kórejčania menia mená, lebo inak tam na nich pozerajú cez prsty. Nie som nadšený, že si brat zmenil meno. Naši predkovia sa musia obracať v hrobe.“

Mijong nepoznala žiadneho Kórejčana, ktorý by používal japonské

meno. *Aké by bolo moje japonské meno?* Zmení nové meno človeka aj zvnútra? Cítila by sa menej osamelá? Možno by mohla liezť na svoj morušovník v nohaviciach ako chlapci, a nie v sukni čchima, čo sa jej večne zachytávala o konáre. Možno by mohla navštíviť tú krajinu, o ktorej toľko počula, ale iba málo vedela. Spomenula si na učebnicu s obrázkom peknej Japonky vo farebnom kimone pri úchvatnom zlatom chráme. Potrebovala by japonské meno, aby sa mohla prechádzať v jeho machových záhradách alebo hľadiť na hladinu rybníka, kde by sa zrkadlila jeho skvostná krása?

Pán Čong zdvihol k ústam misku s ryžou a do posledného zrnka ju paličkami vyškrabal. Potom si do kovovej nádoby vypýtal ešte. Mijong a Pobä zatiaľ pomaly ujedali zo vzácnych bielych kopčekov. Potom čo im matka naložila, sa neodvážili zodvihnúť misky a vypýtať si viac. Mijong pomalým prežúvaním vychutnávala posledné lahodné sústa, zatiaľ čo matka zamyslene naberala hostovi ďalšiu porciu ryže.

Keď Mijong so sestrou umyla na dvore riad, vyliezla znovu na strom a hľadela na hviezdy. Svetielka na oblohe blikali do rytmu cikád, ktorých cvrlikanie ukladalo dedinu na spánok. Keď sa Mijong presúvala v korune stromu, konáre škrabkali po ich slamenej streche. Vo svite jasného augustového mesiaca videla hlavný dvor domu s kuchyňou naľavo, vyvýšenou obývačkou uprostred a dvoma pripojenými spálňami napravo. Matka spávala v obývacej izbe, hostia ubytovali v spálni, ktorá od nej bola najďalej, a ona so sestrou sa delili o tú v strede. Na posuvných dverách, potiahnutých ryžovým papierom, sa presúvala silueta Pobä, ktorá im pred spaním chystala zrolovanú pokrývku.

Mijong načúvala rozhovoru pána Čonga s matkou. Ani sa nepohla, aby ju nebolo počuť.

„Ďakujem za večeru,“ ozval sa zvučný hlas pána Čonga.

„Vďaka,“ odvetila matka. „Ďakujem za vašu dnešnú námahu. Kedy podľa vás dostaneme elektrinu?“

Pán Čong obrátil hlavu a špáradlom sa pošpáral v zuboch. „Ako vravím, neviem. My len meriame a robíme nákresy. Je to na šéfovi.“

Jeho tvár zakrývali tmavé tieňe. Odkášľal si a zmenil tému. „Ak si spomínate, vravel som, že mám mladšieho brata, čo žije v Japonsku. Má v Kjóte veľký, nádherný dom a dobre platenú prácu.“

Matka podišla bližšie. Aj Mijong nastražila uši.

„Potrebuje kórejskú ženu a vaša dcéra Pobä by sa k nemu výborne hodila. Každý deň by mohla jesť bielu ryžu.“

Mijong zalapala po dychu a rukou si zakryla ústa. Nie Pobä. Nie znova. Pred tromi rokmi matka vydala Pokhui, najstaršiu z dvoch nevlastných sestier Mijong, do Mandžuska za celkom cudzieho človeka. Aj Pokhui mala pätnásť rokov. Mená Pobä a Pokhui sa začínali na tú istú slabiku, pretože mali spoločného otca, ale ten už nežil. Mijong si pamätala, ako sa Pokhui chveli pery, keď sa o vydaji dozvedela, lenže matka bola neoblomná.

Mijong zatajila dych a so strachom, že matka prikývne, čakala, aký osud čaká Pobä. Matka záujem o pána Čonga a jeho brata nijako netajila. Trilkovanie cikád bolo čoraz hlasnejšie.

„Ešte... si to premyslím,“ povedala matka pokojne.

Mijong si vydýchla. Matka by určite nevydala Pobä až niekam do Japonska, najmä potom, čo sa stalo s Pokhui. Nepočuli o nej, odkedy odišla z domu. Mijong sa niekedy snívalo o tom, ako rieka unáša odvrátené ženské telo. Povrávalo sa, že kto prekročí rieku do Mandžuska, viac sa nevráti. Ani nevedela, či je Pokhui vôbec nažive, a tak veľmi túžila znovu vidieť jej žiarivý úsmev.

Prosím, nech Pobä nikam nejde. Manželstvo znamenalo iba odlúčenie a žiaľ. Čo ak ani Pobä viac neuvidí? Mijong si obzerala čiary na svojej dlani v nádeji, že jej prezradia, či Pobä ostane. Zostala by doma celkom sama bez jedinej sestry. Nemal by jej kto každé ráno klásť do rúk stále teplé, práve znesené vajíčko. V kúpacie dni by jej nemal kto čistiť uši drobnou drevenou lyžičkou. Keď bude večer zaspávať, miesto na rolovanom matraci vedľa nej by bolo studené.

Zovrela jej srdce, keď si pomyslela, aká budúcnosť čaká Pobä. A ju tiež.

Na druhý deň Mijong pomaly jedla raňajky a čakala, či sa matka zmieni o návrhu pána Čonga. Z penziónu odišiel, kým dievčatá spali. Mijong sa rozhodla, že Pokä nepovie, čo počula, a dúfala, že sa neozve ani matka. Tá ako vždy ticho srkala krúповú kašu. Napätie v žalúdku Mijong povolilo, až keď sa raňajky skončili a nepadlo ani slovo o tom, čo sa udialo večer.

Predpoludním ešte Mijong párkrát ukradomky pozrela na matku, keď na slnku prášila klepáčom prikrývku pána Čonga. Napriek neznesiteľnej horúčave bola jej tvár sotva orosená a ani raz sa nepozrela na Pobä, ktorá práve zametala dlážku. Možno teda neprivolí. Mijong sa s úľavou rozbehla hrať a užívať si voľnú nedeľu.

Pri obede sedela matka na boku tvárou k Pobä. Keď zodvihla jedno koleno, Mijong sa zrýchlil dych. Vedela, že matka takto sedáva, keď chce povedať niečo dôležité. Sedela tak, keď im povedala, že odteraz musia doma viac pomáhať, lebo má chorý chrbát. V tej istej polohe im oznámila, že od nich odíde Pokhui, lebo sa bude vydávať. Mijong sa pripravila na najhoršie.

„Pobä-ja, pamätáš si, Čong adžossi, náš hosť, čo tu bol včera večer, vrel, že jeho mladší brat v Kjóte je tiež elektrikár ako on.“

Mijong sa rozbúšilo srdce. Pozrela na Pobä, či matku počúva. Pobä práve prežúvala vajce natvrdo namočené v sójovej omáčke a sledovala cvrčka, ktorý poskakoval po izbe. Natočila sa k matke, ale jeho skákanie nespustila z očí.

„Hľadá si kórejskú ženu a vraj by ste sa k sebe výborne hodili.“

S hlasným rinčaním vypadli Pobä z ruky na lakovaný stôl kovové paličky.

„Rozhodla som sa, že sa vydáš do Kjóta za brata pána Čonga,“ vyhlásila matka.

„Čože?“ pozrela na ňu Pobä vyjavene.

V izbe nastalo hrobové ticho. Mijong počula len búšenie vlastného srdca. Odkedy Pokhui odišla, hrozila sa straty milovaného človeka. A bolo to tu znova. Mijong zovrelo žalúdok.

„Počula si ma. Je to dobrá príležitosť, aby si sa vydala,“ povedala matka.

„Veď... ho ani nepoznám,“ odvetila Pobä.

„Pán Čong je z dobrej rodiny. Je to vzdialený príbuzný gazdu No, nášho suseda. Navyše všetci schopní muži odchádzajú za prácou do miest a o chvíľu sa tu žiadny ženích nenájde.“

Lahodná pečená kukurica od gazdu No dostala v ústach Mijong trpkú príchuť.

„Ale prečo Japonsko? Veď Japoncov nemáme radi,“ ohradila sa Pobä.

Matka sa zamračila, no kútiky jej očí zmakli. „Čít! Potrebuje kórejskú ženu a bude ti tam lepšie.“

„Neposielaj ma preč. Ja nechcem ísť, o-mo-ni!“ kričala Pobä s dôrazom na každej slabike slova „matka“, ktoré sa používalo na severe.

Matka našpúlila pery a ruky jej znehybneli v lone ako kamennému Budhovi.

Pobä prestala kričať. Rozochvená zvesila hlavu, akoby sa poddala.

„Onni!“ s plačom ju oslovila Mijong ako staršiu sestru, ako človeka, ktorý bol pre ňu všetkým na svete. Očami prosila Pobä, aby sa bránila, aby niečo urobila. Z upreného pohľadu matkinej odhodlanej tváre bolo však jasné, že Pobä nevyhrá. Matke bola nerovným súperom. Naposledy, keď sa vzoprela jej príkazu a odmietla pomôcť chorému susedovi v domácnosti, dostala po lýtkach bambusovou palicou. Z matkiných očí sršalo ešte väčšie odhodlanie.

„Veľmi ťažko sa mi vás dve vychováva, keď som na to sama. Možno to nebude hneď ľahké, ale bude to tak najlepšie. Veď raz pochopíte staré kórejské príslovie ‚Kosäng kkutche nagi onda.‘ *Po útrapách príde šťastie.*

Matkino srdce bolo neoblomné. Mijong sa zmocnila panika.

„Nie!“ skríkla. Vyskočila od stola, až svojím výbuchom hnevu prevrhla pohár. Matka na ňu prekvapene pozrela. Mijong čakal výprask, ale jej to bolo jedno. Vedela, že najbližšie je na rade ona.